

МАРІЯ ПЕТРІВНА ЗАГАЙКЕВИЧ

(31.10.1926 – 01.04.2014)

1 квітня 2014 року відійшла у вічність відома українська дослідниця в царині музикознавства, доктор мистецтвознавства, професор, лауреат премії імені М. В. Лисенка, член Національної спілки композиторів України та Музикознавчої комісії Наукового Товариства імені Шевченка в Україні Марія Петрівна Загайкевич.

Марія Петрівна Загайкевич (дівоче прізвище — Пшеничка) народилася 31 жовтня 1926 року у відомій львівській родині музикантів — віолончеліста Петра Пшенички та його дружини піаністки Софії. Продовживши традицію батьків, Марія Петрівна спрямувала свою увагу на здобуття професії піаністки, навчаючись у Львівській державній консерваторії імені Миколи Лисенка в класі професора Тараса Шухевича. У 1951 році вона вступила до аспірантури провідної наукової установи з мистецтвознавчої проблематики — Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР у Києві (нині — Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етно-

логії ім. М. Т. Рильського НАН України), яку закінчила 1954 року.

Відтоді Марія Петрівна пов'язала свою наукову долю із цією установою, невтомно і творчо працюючи десятки років у відділі музикознавства Інституту, формуючи разом з колегами контекст людяності, толерантності, доречного жарту, ініціюючи генерування нових ідей для наукового пошуку, завжди охочого сприйняття думок, запропонованих молоддю. Початковою віхою її наукового зростання постала кандидатська дисертація «Творчість С. П. Людкевича» (1954) і видана на її основі перша розвідка про корифея української музичної культури, представника галицької композиторської школи Станіслава Пилиповича Людкевича.

Специфіка відділу музикознавства як справжнього центру музичної україністики в усі часи визначила коло наукових інтересів Марії Петрівни. У річищі одного з напрямів центральне місце в її доробку посідає праця «Музичне життя Західної України другої по-

ловини ХІХ ст.» (1960), де було закладено підвалини національної музичної регіоналістики та культурології, розкрито особливості становлення музичного контексту у взаємодіях української, польської та австрійської культур.

Іншу сферу в науковому доробку М. П. Загайкевич репрезентує проблематика взаємозв'язків слова і музики, що яскраво відображена в монографіях «Іван Франко і українська музика» (1958) та «Музичний світ Великого Каменяря» (1986), публікаціях «Михайло Коцюбинський і музичне мистецтво», «Іван Котляревський і музична культура України» тощо.

Доленосним виявилось розроблення дослідницею абсолютно не вивченої на той час теми балетного театру, що вилилася в написання спершу монографій «Українська балетна музика» (1969), «Драматургія балету» (1978), низки статей, розвідок, що, урешті, завершилося блискучим захистом докторської дисертації «Українська балетна творчість (проблеми драматургії і розвитку жанру)» (1982). Марії Петрівні належить і більш широке висвітлення проблематики українського музичного театру ХІХ ст., що відображене в окремих розділах запланованого Інститутом шеститомного академічного видання «Історія української музики».

Поміж масштабних наукових проєктів відділу музикознавства ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, у яких Марія Петрівна брала активну участь упродовж останніх років, — Українська музична енциклопедія. Це перше у світі фундаментальне багатотомне енциклопедичне

видання, присвячене українській культурі від давнини до сьогодення.

Серед праць М. П. Загайкевич окремі написані в жанрі творчого портрета, уперше для широкої аудиторії висвітлюють біографічний контекст і художні здобутки композиторів Михайла Вербицького, Левка Колодуба, Богдани Фільц. За книжку «Михайло Вербицький. Сторінки життя і творчості» (1998) про автора музики Державного гімну України музикознавець була нагороджена премією імені М. В. Лисенка.

З великим задоволенням Марія Петрівна ставилася до справи виховання молодих кадрів музикознавців, панорамно усвідомлюючи необхідність формування майбуття українського музикознавства, а також убачаючи в студіюванні їхніх праць спосіб розширення власних наукових обріїв. Під її керівництвом захистились і продовжують справу свого наукового керівника одинадцять науковців, а також ті молодші колеги, котрі мають за честь вважати себе її учнями.

Науковий шлях Марії Петрівни Загайкевич — яскравої людини й чарівної жінки — є прикладом свідомого благородного ставлення до обраного фаху і безмежної любові до рідної України, прагнення всіма силами душі плекати духовні засади українського музичного мистецтва й широко популяризувати його надбання серед широких кіл громадськості.

Вічна пам'ять!

Колектив ІМФЕ ім. М. Т. Рильського
НАН України